

Biodiverzitás - Ökoszisztémák

Cover design: EEA
Cover photo: © EEA
Layout: EEA

Legal notice

The contents of this publication do not necessarily reflect the official opinions of the European Commission or other institutions of the European Union. Neither the European Environment Agency nor any person or company acting on behalf of the Agency is responsible for the use that may be made of the information contained in this report.

Copyright notice

© European Environment Agency, 2008

Reproduction is authorised, provided the source is acknowledged, save where otherwise stated.

Information about the European Union is available on the Internet. It can be accessed through the Europa server (www.europa.eu).

Electronic publication notice

This report has been generated automatically by the EEA Web content management system on 2019. november 15., 05:52.

This report is available as a website at <https://www.eea.europa.eu/hu/themes/biodiversity/intro>. Go online to get more interactive facts and figures.

On the report web page you may download the electronic publication (EPUB) for easy reading on your preferred eBook reader.

Please consider the environment before printing.

Európai Környezetvédelmi Ügynökség
Kongens Nytorv 6
1050 Copenhagen K
Dánia
Tel.: + 45 33 36 71 00
Fax: + 45 33 36 71 99
Web: eea.europa.eu
Enquiries: eea.europa.eu/enquiries

Tartalom

Biodiverzitás - Ökoszisztémák	5
Európai uniós irányelvek a témában	6
Az EEA tevékenységei	7
Kitekintés	8
Kapcsolódó tartalom	8
Hírek és cikkek	8
Kapcsolódó kiadványok	8
Lásd még	8

Biodiverzitás - Ökoszisztémák

Biodiverzitásnak (biológiai sokféleségnek) nevezik az ökoszisztémák (természeti tőke), fajok és gének változatosságát világszerte vagy egy bizonyos élőhelyen. Nélkülözhetetlen az emberi jóléthez, mivel olyan szolgáltatásokat nyújt, amely fenntartja a gazdaságainkat és társadalmainkat. A biodiverzitás kritikus fontosságú az olyan ökoszisztéma-szolgáltatások — azok a szolgáltatások, amelyeket a természet nyújt — számára, mint amilyen a beporzás, a klímaszabályozás, az árvízvédelem, a talaj termékenysége, valamint az élelmiszerek, üzemanyagok, rostok és gyógyszerek előállítása.

Most azonban a biodiverzitás folyamatos csökkenésének lehetünk tanúi, amelynek súlyos következményei vannak a természeti világ és az emberi jólét vonatkozásában. Ennek a csökkenésnek a fő okai a természetes élőhelyek változásai az intenzív mezőgazdasági termelőrendszerek, az építkezés, a bányászat, az erdők, óceánok, folyók, tavak és a talaj túlzott kihasználása, az idegenhonos özőnfajok, a szennyezés és egyre inkább a globális klímaváltozás miatt. Az óriási szerep, amelyet a biológiai sokféleség játszik a világunk és életünk fenntarthatóságában, még inkább nyugtalanítóvá teszi annak folyamatos csökkenését.

Európában az emberi tevékenység formálta a biodiverzitást, amióta csak több mint 5000 évvel ezelőtt elterjedt a mezőgazdaság és az állattenyésztés. Azonban az utóbbi 150 év mezőgazdasági és ipari forradalmi drámai és gyorsuló változásokat eredményeztek a föld használatában, a mezőgazdaság intenzívvé tételében, a városiasodásban és a föld elhagyásában. Ez pedig számos olyan gyakorlat (például hagyományos mezőgazdasági módszerek) összeomlását eredményezte, amely elősegítette a biodiverzitásban gazdag táj fenntartását.

Európa magas egy főre eső fogyasztása és hulladéktermelése azt jelenti, hogy az ökoszisztémára gyakorolt hatásunk messze túlnyúlik a kontinensünkön. Az európai életmódok nagy mértékben támaszkodnak a források és áruk behozatalára a világ minden részéről, ami Európán kívül gyakran a természeti források fenntarthatatlan kizsákmányolására ösztönöz.

A biodiverzitás csökkenésének 2020-ig történő megállítását és visszafordítását kitűző, új, globális és európai uniós célok ambiciózusak és azok elérése a szakpolitikák jobb megvalósítását, az ágazatok közötti koordinációt, ökoszisztéma kezelési megközelítéseket és a biodiverzitás fontosságának szélesebb körű megértését igényli.

Európai uniós irányelvek a témában

Bár több szinten elismerték, hogy a biológiai sokféleség csökkenésének megállítását kitűző célt még nem érték el, egy ilyen cél felállítása bizonyosan növelte a közvélemény figyelmét. 2001 óta a biodiverzitás csökkenésével kapcsolatos szakpolitikák és a fejlődést értékelő mutatók jelentősen javultak.

A biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő uniós stratégia tovább fogja segíteni a biodiverzitás szükségleteinek integrációját az ágazati irányelvek kialakításába és megvalósításába. Hat célkitűzése révén a stratégia a természettel (1. célkitűzés), az ökoszisztémákkal és azok visszaállításával (2. célkitűzés), a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halászat révén Európa természetének, földi és tengeri forrásainak fenntartható használatával (3. és 4. célkitűzés), az idegenhonos özfajok problémájával (5. célkitűzés) és az EU globális hatásával (6. célkitűzés) foglalkozik. A biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő stratégia segít a „Jólét bolygónk felélése nélkül” című, 2020-ig tartó időszakra szóló hetedik környezetvédelmi cselekvési program (7. EAP) természeti tőkét érintő céljainak megvalósításában, amelyek 2014 januárjában léptek életbe, és 2020-ig fogják irányítani az európai környezetvédelmi politikát. A hosszú távú jövőképe mindkettőnek 2050-ig nyúlik előre.

A biológiai sokféleséggel kapcsolatos stratégia jövőképe és kiemelt célkitűzése

A jövőkép

Az Európai Unió biológiai sokfélesége és az általa nyújtott – az EU természeti tőkéjét jelentő – ökoszisztéma-szolgáltatások a biológiai sokféleségben rejlő érték, valamint az emberek jólétéhez és a gazdasági jóléthez való alapvető hozzájárulásuk miatt, továbbá a biológiai sokféleség csökkenése okozta katasztrofális változások elkerülése érdekében 2050-re oltalmat kell, hogy élvezzenek, megfelelő jelentőséggel kell, hogy bírjanak és megfelelő helyreállítás tárgyát kell, hogy képezzék.

A kiemelt célkitűzés

A biológiai sokféleség csökkenésének és az ökoszisztéma-szolgáltatások romlásának megállítása az Európai Unióban 2020-ig, valamint állapotuknak a lehetőségekhez mért szintű helyreállítása, ezzel együtt a biológiai sokféleség globális csökkenésének megelőzésére tett erőfeszítésekhez való uniós hozzájárulás fokozása.

A biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő stratégia az EU 2006. évi biodiverzitási cselekvési tervét követi, tanulva annak megvalósításából és felemelve azon törekvések szintjét. Ezenfelül a biológiai sokféleségről szóló ENSZ-egyezmény váltotta ki, és azzal teljes mértékben összhangban áll. Ez az egyezmény a legfontosabb globális biodiverzitási szakpolitika, amelyet a biológiai sokféleség, és azzal együtt az ökoszisztéma-szolgáltatások elvesztésének 2020-ig történő megállítását célozza meg.

2010 októberében a biológiai sokféleségről szóló ENSZ-egyezményt aláíró 193 fél, köztük az Európai Unió és valamennyi tagállama, Japánban találkozott. Az egyezmény feleinek ezen 10. találkozási pontján egy sor alapvető megállapodást fogadtak el, köztük az úgynevezett aichi célkitűzéseket, amely keretet biztosít az országoknak ahhoz, hogy fontos tevékenységeket kezdjenek meg a biodiverzitás, az ökoszisztémák és azok szolgálatainak fenntartása, erősítése és visszaállítása céljából.

Az egyezményt aláíró félként az EU a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, saját szakpolitikáját

köteles összehangolni ezekkel a nemzetközi kötelezettségekkel. Ez szerepel a hetedik környezetvédelmi cselekvési programban (7. EAP) és annak 2020-ig vonatkozó szakpolitikai céljában és 2050-re vetített jövőképében. Az ENSZ fenntartható fejlődési célokban kijelölt 2030-as jövőkép tovább hangsúlyozza és megerősíti a szakpolitika folyamatát, különösen azoknak az ágazati szakpolitikákba történő integrációját illetően.

A biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő stratégia 2015-ben végzett időközi értékelése arra a következtetésre jutott, hogy összességében a biodiverzitás csökkenése és az ökoszisztéma-szolgáltatások degradációja rosszabbodott az EU-ban az EU 2010-es biodiverzitási állapotfelmérése után. Ezt megerősítette az Európai Környezetvédelmi Ügynökségnek (EEA) az „Európai Környezet - Állapot és előretekintés 2015” összefoglaló jelentése is. Ez a rosszabbodás megfelel a globális trendeknek és komoly horderővel bír a biológiai sokféleség azon kapacitását illetően, hogy a jövőben kielégítse az emberi igényeket. Miközben számos helyi siker mutatja, hogy a helyi szintű fellépések pozitív eredményeket hoznak, így ezeket a növelni kell, hogy mérhető hatása legyen az általános negatív trendre.

Az EU természetvédelmi politikája két fő jogszabályon alapul: a madárvédelmi irányelven és az élőhelyvédelmi irányelven. Ez a két irányelv biztosítja az alapját a Natura 2000 hálózatnak, amely védett területek hálózata az uniós jelentőségű fajok és élőhelyek védelme érdekében.

Az édesvizek és tengerek tekintetében két vonatkozó keretirányelv létezik: a vízügyi keretirányelv és a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv. Ezek olyan célokat tűztek ki, amelyek által az ökoszisztéma biotikus és abiotikus elemei hozzájárulnak a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő stratégia és a 7. EAP céljainak megvalósításához a biodiverzitás, az ökoszisztémák és azok szolgáltatásai tekintetében.

Az EEA tevékenységei

Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) aktívan dolgozik azon, hogy a döntéshozókat és az európai állampolgárokat ellássa a legújabb rendelkezésre álló információkkal az európai biológiai sokféleségről és az ökoszisztémákról. Az EEA átfogó feladata ezen a területen az, hogy támogassa és tájékoztatást nyújtson a szakpolitika kialakításához és megvalósításához olyan adatok, információk/indikátorok és értékelések révén, amelyek a fajok és élőhelyek elemzését az ökoszisztémák és azok szolgáltatásainak szélesebb körű értékelésével integrálja.

Az EEA a Reportnet-en történő jelentéseken keresztül, valamint a Biodiverzitási Adatbank révén támogatja a fent említett természetvédelmi irányelveket, és szorosan együttműködik az EEA európai környezetvédelmi információs és megfigyelő hálózatával (Eionet) és a biológiai sokféleséggel foglalkozó európai témaközponttal. A kulcsfontosságú tevékenységek magukba foglalják az alábbiakat:

- Európai biodiverzitási információs rendszer (BISE);
- Európai természetvédelmi információs rendszer (EUNIS);
- Natura 2000;

- Biológiai sokféleségre vonatkozó mutatók (SEBI2020);
- Tudásinnovációs projekt a természeti tőke és az ökoszisztéma-szolgáltatások magyarázatáról (KIP INCA);
- Az ökoszisztémák és azok szolgáltatásainak feltérképezése és értékelése (MAES).

Kitekintés

Szükség van az EEA információs rendszerek további fejlesztésére, hogy megfeleljenek a természetvédelmi irányelveknek, valamint a biológiai sokféleséggel kapcsolatos uniós és globális stratégiáknak. Nevezetesen az európai biodiverzitási információs rendszerét, amely az európai biodiverzitással kapcsolatos információkat (például szakpolitika, adatok és értékelések) egyetlen helyen központosító internetes portál, az EEA tovább fogja fejleszteni.

Az EEA folytatja a munkát, hogy megbízható, időszerű és a szakpolitika szempontjából releváns módszertanokon alapuló indikátorokat és értékeléseket alakítson ki. Ez magába foglalja a szakpolitikák hatékonyságának elemzéséből eredő igényeket, nevezetesen a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő stratégia és a szubglobális/regionális ökoszisztéma értékelések időközi felülvizsgálatát, illetve a tudományos–szakpolitikai párbeszéd platformok támogatását európai és globális szinten, mint amilyen a biológiai sokféleséggel és az ökoszisztéma-szolgáltatásokkal kapcsolatos kormányközi platform.

Kapcsolódó tartalom

Hírek és cikkek

Increasing fragmentation of landscape threatens European wildlife

[<https://www.eea.europa.eu/highlights/increasing-fragmentation-of-landscape-threatens>]

Kapcsolódó kiadványok

EU 2010 biodiversity baseline — adapted to the MAES typology (2015)

[<https://www.eea.europa.eu/publications/eu-2010-biodiversity-baseline-revision>]

EURÓPA BIODIVERZITÁSI ALAPSZINTJE [<https://www.eea.europa.eu/hu/publications/europa-biodiverzitasi-alapszintje>]

Biodiversity – 10 messages for 2010. [<https://www.eea.europa.eu/publications/10-messages-for-2010>]

Lásd még

The European environment — state and outlook 2015 [<https://www.eea.europa.eu/soer>]

Indicators [<https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators>]

Az EEA tevékenységei [<https://www.eea.europa.eu/hu/themes/biodiversity/eea-activities>]

Kiadás dátuma: 2008. 11. 15.

